

**Извештај о спроведеној *ex-ante* анализи ефеката
Предлога уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе
„Мојстирско-Драшке планине”**

ПРИЛОГ 2:

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Природа као добро од општег интереса за Републику Србију ужива посебну заштиту, а Законом о заштити природе уређује се заштита и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине.

Заштита природе спроводи се нарочито: утврђивањем и проценом стања, појава и процеса у природи и пределу; успостављањем и утврђивањем заштићених природних добара и система праћења њихове заштите; спровођењем мера заштите природе и предела; утврђивањем услова и мера заштите природе и заштићених природних добара и предела у просторним и урбанистичким плановима, пројектној документацији, основама и програмима управљања природним ресурсима у рударству, енергетици, саобраћају, водопривреди, пољопривреди, шумарству, ловству, рибарству, туризму и другим делатностима од утицаја на природу; одрживим коришћењем природних ресурса и заштићених природних добара и контролом њиховог коришћења успостављањем система управљања природним ресурсима и заштићеним природним добрима; изградом извештаја о стању природе, доношењем и спровођењем стратегија, програма, акционих и санационих планова и планова управљања; ублажавањем штетних последица које су настале активностима у природи, коришћењем природних ресурса или природним катастрофама; повезивањем и усклађивањем националног система заштите природе са међународним системом заштите природе; подстицањем научног и стручног рада у области заштите природе; обавештавањем јавности о стању природе и учествовањем јавности у одлучивању о заштити природе; подстицањем и промоцијом заштите природе, развијањем свести о потреби заштите природе у процесу васпитања и образовања; укључивањем локалних заједница у праћење стања, заштиту и унапређење природе.

Чињеница је да је природа у свету али и у нашој земљи, под великим притиском различитих фактора угрожавања и да су многе биолошке врсте, у већем или мањем степену угрожене и на прагу нестајања или су чак заувек изгубљене.

Тренутна површина заштићених подручја је 762.960 ha или 8,62% у односу на целокупну територију Републике Србије. Структура основних врста заштићених подручја по броју и површини је следећа: 5 националних паркова, 20 паркова природе, 31 предела изузетних одлика, 66 резервата природе, 35 културно-историјских подручја, 309 споменика природе и 5 заштићених станишта.

Као најочуванији и најдрагоценији објекти природе и значајни центри биолошке разноврсности, заштићена подручја на територији Републике Србије стављена су под заштиту у складу са националним законодавством и међународним уговорима. Заштићена подручја у Републици Србији представљају подручја која по својим еколошким, биогеографским и другим карактеристикама представљају природне целине од изузетног значаја са екосистемима и пределима посебних вредности у погледу изворности, биолошке разноврсности, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидролошких и других појава и процеса, као и културно-историјских вредности и антропофеномена насталих у интеракцији човека и природе.

Национални паркови, резервати, споменици природе, предели изузетних одлика и паркови природе представљају очувани део природе посебних природних вредности и предела, због којих имају трајни еколошки, научни, културни, образовни и здравствено-рекреативни значај.

Заштићена подручја у Републици Србији представљају подручја која по својим еколошким, биогеографским и другим карактеристикама представљају природне целине од изузетног значаја са екосистемима и пределима посебних вредности у погледу изворности, разноврсности вегетације, флоре и фауне, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидролошких и других појава и процеса, културно-историјске вредности и антропофеномена насталих у интеракцији човека и природе и као такви налазе се под заштитом државе. Стављају се у функцију спровођења укупне заштите и развоја природних ресурса и свих осталих вредности, специфичности и феномена, Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) и актима о проглашењу заштићених подручја, као добра од општег интереса.

Просторним планом Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/10), површина заштићених подручја, која је планирана за заштиту до 2021. године је око 12%.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Решења Предлога уредбе су у складу са:

– Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/1-УС, 14/16, 76/18, 95/18-др. закон и 95/18-др. закон);

– Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21);

– Законом о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18-др. Закон и 95/18);

– Законом о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18, 95/18-др.закон);

– Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 135/04);

– Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09);

– Законом заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, број 36/09);

– Законом о обновљивим изворима енергије („Службени гласник РС”, број 40/21);

– Уредбом о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12);

– Просторним планом Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/10);

– Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12);

– Националним програмом заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 12/10);

– Националном стратегијом одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08).

Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара, дефинисан је основни циљ који је усмерен на обезбеђивању услова за одрживо коришћење природних ресурса и добара, стварањем основе за постављање планова,

програма и основа за сваки појединачни природни ресурс или добро. Специфичан циљ стратегије је повећање површине под заштићеним подручјима до 10% до 2014. године, односно до 12% до 2021. године.

Специфични циљ у оквиру Националног програма заштите животне средине дефинисан је у правцу заштите природе као и утврђивање и спровођење заштите природних целина од значаја за Републику Србију.

Кључни национални приоритети Републике Србије, дефинисани Националном стратегијом одрживог развоја су заштита и унапређење животне средине и рационално коришћење природних ресурса, очување и унапређивање система заштите животне средине, смањење загађења и притисака на животну средину, коришћење природних ресурса тако да остану расположиви и за будуће генерације и успостављање система заштите и одрживог коришћења природних богатстава, тј. ресурса.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Предлогом уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Мојстирско - Драшке планине” општи и посебни циљеви су усклађени с важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, односно Планом рада Владе, Законом о заштити животне средине, Законом о заштити природе, Просторним планом Републике Србије, Националном стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара, Националним програмом заштите животне средине и Националном стратегијом одрживог развоја.

Законом о заштити природе и актима о проглашењу заштићених подручја, заштићена подручја, као добра од општег интереса, стављају се у функцију спровођења укупне заштите и развоја природних ресурса и свих осталих вредности, специфичности и феномена. Актом о проглашењу заштићених подручја, прецизно се утврђује врста заштићеног подручја, режими заштите са забранама и ограничењима, специфични за одређено подручје које се проглашава заштићеним.

Просторним планом Републике Србије, површина заштићених подручја, која је планирана за заштиту до 2021. године је око 12%.

Стратешки циљ Републике Србије, у процесу придруживања Европској Унији, јесте да се изврши усклађивање домаћих прописа са прописима Европске Уније.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Највећим делом, подручје Мојстриско-Драшких планина представља планинско, ретко насељено, рурално подручје у којем је основна привредна делатност пољопривреда и шумарство. Сходно томе, не постоји развијена индустрија, па је и степен угрожености природне средине овог подручја релативно мали.

Токови који се спуштају са Мојстриско-драшких планина као и Ибар, располажу одређеним водним и енергетским потенцијалом. Морфологија њихових долина омогућава релативно лако преграђивање и формирање водозавхвата и акумулација за мале хидроелектране, у крајњем циљу искоришћења наведених потенцијала. Оваква тенденција, потенцијално присутна на овом подручју (на ширем простору сливова) је озбиљан угрожавајући фактор, јер би њена реализација довела до поремећаја режима и подземних и површинских вода, али и до погоршања њиховог квалитета. То би се последично одразило и на друге сегменте природе простора (распрострањење флоре и фауне и др.). Стога су ове активности, са становишта заштите и очувања постојећих природних вредности, а пре свега очувања режима и квалитета вода на подручју Мојстриско-Драшких планина, посебно у деловима - подручјима са режимима заштите I и II степена, у потпуности неприхватљиве.

Пољопривредна активност, неминовно собом носи употребу хемијских средстава, чије прекомерно коришћење представља угрожавајући фактор за подземне и површинске воде.

Развој туризма и пољопривреде свакако намеће питање водоснабдевања и изградњу малих хидроелектрана, а у вези са тим и разумног коришћења водног богатства. Озбиљан задатак који предстоји биће усклађивање заштите и очувања вода као основне природне вредности овог подручја и њиховог коришћења у водопривредне сврхе. Издвојени режими заштите на простору Мојстирско-Драшких планина и мере које су у оквиру њих прописане јасно говоре да је очување и заштита воде и њених појава апсолутни приоритет. Међутим, шире подручје водотокова који се спуштају са планине је веома перспективно са аспекта решавања овог проблема, и у том смислу већ постоје идеје и активности – попут изградње система водних акумулација, за потребе водоснабдевања и изградње малих хидроелектрана. И у споменутом случају је, иако су активности на реализацији ових пројекта већ у току, неопходан опрез, односно озбиљан и студиозан приступ. Од велике је важности добро проценити и предвидети ствари, јер ће изградња водних акумулација на једној од ретких преосталих „већих“ река у Србији, чије су воде у I класи, умногоме утицати не само на речни режим и квалитет вода Ибра (судећи према досадашњим искуствима), већ и на укупне природне, предеоне и остале вредности овог простора. Ако се има у виду да је читаво подручје споменутих сливова, хидрогеолошки релативно слабо истражено, што скорије, требало би предвидети и потенцирати детаљна хидрогеолошка истраживања, која би могуће понудила нека друга решења - попут експлоатације подземних вода.

Природну вегетацију истраживаног подручја углавном чине шумске вегетацијске заједнице биома европских, претежно листопадних шума са елементима камењара, пашњака и шума на камењарима оромедитеранског типа. Састав, просторни распоред и удео заступљеност ових типова шума су у највећој мери измењени и модификовани. Предеону структуру чини мозаично распоређена вегетација природних шума и екосистема пашњака и ливада, углавном антропогеног порекла. Уз ова, секундарно створена станишта формирала се и специфична фауна, од врста широког еколошког спектра као и оних примарно везаних за станишта степског и екотонског типа. Управо овако комплексна предеона структура као последицу и има сразмерно богат животињски свет. Основни фактори угрожавања, актуелни и потенцијални, су сви они који утичу и угрожавају целокупан предеони комплекс, али и поједине компоненте понаособ.

Шумарство и активности у вези са газдовањем шумама могу представљати у извесној мери и факторе угрожавања биодиверзитета. Велики део земљишта под шумом је на овом подручју у приватном поседу. Иако шумарство данас није толико развијена делатност, ефекти раније експлоатације на природне (биљни и животињски свет и др.) и амбијенталне вредности простора су уочљиви. У том погледу посебно је осетљиво подручје саме клисуре Ибра, где би сеча шумског комплекса могла оставити трајне и непоправљиве последице на највредније делове природног добра. Имајући у виду даљу перспективу и очување ресурса шума, треба размишљати у правцу активности које би побољшале организацију и контролу у овом сектору, како би негативне појаве - попут интензивне непланске сече и сл. биле предупређене.

Настанак нових пољопривредних површина увек је праћен поремећајима у саставу аутохтоне фауне и њених станишта, изменом ценотичког састава и фаворизовањем врста високе еколошке пластичности и флексибилности. На истраживаном подручју пољопривреда је углавном екстензивног карактера, па није реално да ће постојети пољопривредне активности (ратарство, повртарство, воћарство,

пашњачко сточарство), које захтевају модификацију природних и полуприродних екосистема и предела значајно угрожавати фауну.

Паљење вегетације шумских, жбунастих и травних станишта, као специфичан вид уклањања за човека непожељног биљног материјала, има дуготрајне неповољне последице по фауну. То се првенствено односи на уништење станишта и прехрамбених ресурса. Обнова фауне је стога, у великој мери зависна од обнове вегетације и могућности реколонизације из неугрожених популационих резервоара. Како кањонске и клисурасте долине река представљају прибежишта и својеврсне популационе резервоаре, јасно је да угрожавање пожаром оваквих станишта има додатне негативне последице.

Процесима урбанизације и изградње инфраструктурних објеката нарушавају се све компоненте структуре ненарушених екосистема. Фауна је највише угрожена због високог степена нарушавања мира у станишту и појачаног антропогеног притиска. Урбанизација се често спроводи неплански и неконтролисано, што доводи до образовања специфичних, дисфункционалних и еколошки непрепознатљивих просторних целина. На истраживаном подручју постоји мањи број заселака и појединачних кућа. Путна инфраструктура је слабо развијена, а путеви су углавном макадама. Тренутно овај фактор не испољава значајније негативно дејство.

Туризам може представљати значајан фактор угрожавања живог света и његових природних станишта. Непажљив и непромишљен развој туризма обично носи са собом тешке, дуготрајне, а често и непоправљиве последице. На истраживаном подручју није регистровано постојање и изградња туристичке инфраструктуре великог обима која би представљала фактор угрожавања фауне.

Загађивање станишта може испољити негативно дејство на директан и индиректан начин. Директни утицај се пре свега огледа у концентрацији контаминаната у телу животиње, чиме они улазе у трофичке ланце. Неке групе животиња - бубоједи, слепи мишеви и месоједи I реда, су нарочито осетљиви на мере хемизације у пољопривреди и употребу инсектицида. Кумулативни ефекат хемикалија у телу конзумента може имати леталан ефекат. Индиректни утицај се испољава у дужем временском периоду, те је стога значајнији и у укупном ефекту неповољнији. Испољава се кроз осиромашење трофичке базе и погоршање осталих услова станишта, што се одражава на читаву фауну. Загађеност самог тока реке чврстим отпадом није значајна, а квалитет воде је висок.

Ловство је као привредна делатност заснована на принципима рационалног и одрживог газдовања ловним ресурсима и реализује се кроз одговарајућу планску делатност, те стога не би требало да представља значајну опасност по очување диверзитета сисара. Проблем је у томе, што су газдинске мере усмерене скоро искључиво ка гајеним и ловно атрактивним врстама, док се другима не поклања нарочита пажња, а предатори се и даље генерално третирају као „штеточине“, које се одстрањују из ловишта. При томе се не придаје довољно значаја важности очувања укупних ценотичких односа ради одржавања функционалности екосистема. Као гајене ловне врсте су дефинисане, између осталих, зец, срна и дивља свиња. Истраживано подручје пружа веома погодне услове за развој њихових популација, тако да плански рад у ловству, може у значајној мери унапредити укупан статус ловних и других врста.

Природне непогодности за фауну риба у притокама Ибра које теку са Мојстирско – драшких планина су периодичне бујице и сушни периоди. У тим ситуацијама риба често мигрира у низводнији, мирнији и водом богатији Ибар, у којем су услови за раст и развиће оптималнији и где су диверзитет и бројност риба знатно већи. И поред очуваности морфолошких и хидролошких карактеристика истраживаних водотока, кључни антропогени негативни фактори за постојећу фауну риба и ракова представљају нарушавање или губитак станишта (преграђивање водотока, каптирање

извора, преусмеравање воде из корита река, сеча шума уз обалу) и промена квалитета воде (од комуналних отпадних вода из околних расутих насеља). Утицај комуналних отпадних вода које доспевају из насеља и индустријских објеката из Црне Горе и околних насеља до акумулације Газиводе, највећи је на Ибру, али и на Видрењак, који доноси отпадне воде и комунални отпад из Тутина).

Реалну опасност представља планирана изградња хидроенергетских објеката и формирање акумулација на овом делу Ибра. Оваквим хидрограђевинским радовима трајно би се изменили водни режим, својства и квалитет воде, а неповратно би се изгубила значајна станишта и популације младице и липљена, које представљају део националног идентитета и природног наслеђа.

5) Која промена се предлаже?

На основу предложене категоризације заштићеног подручја „Мојстирско – Драшке планине”, и приказаних одлика овог природног добра, на бази мотива и ресурса природне и створене средине, развој и унапређење природног добра би се остваривали кроз:

- a) Ограничено коришћење простора Специјалног резервата природе „Мојстирско – Драшке планине”;
- b) Функционално интегрисање Специјалног резервата природе „Мојстирско – Драшке планине” са природним окружењем;
- c) Примену концепта усклађеног развоја на простору Специјалног резервата природе „Мојстирско – Драшке планине” и његове околине;
- d) Унапређење Специјалног резервата природе у смислу боље заштите, уређења и коришћења:
 - обележавање посебно вредних локалитета, постављање путоказа и табли упозорења о поштовању успостављеног реда и режима;
 - редовно чишћење делова природног добра и његове околине;
 - уређење приступних путева и могућих планинарских стаза) до врхова Поглед и Белег;
- e) Упознавање Управљача и власника земљишта са режимима заштите који важе на простору Специјалног резервата природе;
- f) Популаризацију и презентацију Специјалног резервата природе „Мојстирско – Драшке планине” као природног добра од великог значаја. Успостављање посебне интернет стране о природном добру, написа и чланака у штампаним и електронским медијима са нагласком на значају природног добра у склопу укупног представљања овог краја у целини;
- g) Едукацију и информисање локалног становништва у вези са заштићеним природним добром;
- h) Укључивање локалног заинтересованог становништва у тржишни систем коришћења туристичких и комплементарних развојних потенцијала;
- i) Економско стимулисање и предфинансирање некомерцијалних активности, које обезбеђују уређење подручја;
- j) Обезбеђивање услова за даља научна истраживања чији би резултати подигли ниво значаја Специјалног резервата природе „Мојстирско – Драшке планине”, посебно вредности био и геодиверзитета и унапредили научна сазнања о њима;
- k) Формирање хидрогеолошке, физичко-географске и биолошке базе података о природном добру;
- l) Истраживање живог света заштићеног природног добра и његове непосредне околине; научним и стручним радовима и публикацијама спроводити презентацију и популаризацију Специјалног резервата природе „Мојстирско – Драшке планине” и њених природних и културних вредности;

m) Логистичку и институционалну подршку на свим нивоима.

Изузев наведених општих смерница, издвајају се посебне, које су карактеристичне за поједине области – сегменте заштите, а које је неопходно спровести ради очувања и даљег унапређења природног добра.

б) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Сагласно Закону о заштити природе, а на основу утврђених природних и створених вредности изнетих у научној и стручној основи – Студији заштите Специјалног резервата природе „Мојстирско – Драшке планине”, значајних са аспекта очувања разноврсности која је сконцентрисана на истраженом простору, стекли су се услови за заштиту овог природног добра.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Заинтересоване стране за заштиту природног добра су све организације, групе и појединци који могу утицати на пројекат заштите, односно који могу бити за и против његове реализације (заштите).

Циљ заинтересованих страна за заштиту природног добра јесте очување, заштита, унапређење, презентација и одрживи развој подручја. У том смислу, неопходно је да управљач као једна од заинтересованих страна за заштиту успостави активну сарадњу са градском управом, локалном самоупаравом, Заводом за заштиту природе Србије, локалним ставновништвом, туристичким организацијама, научним и образовним институцијама, управљачима других заштићених природних добара, еколошким покретима, извиђачима, удружењима грађана, младим истраживачима, заинтересованим невладиним организацијама и другим заинтересованим субјектима.

Представници општине Тутин укључени су у поступак заштите Мојстирско-Драшких планина, будући да је очување природних вредности и амбијенталних карактеристика, један од предуслова одрживог развоја подручја.

Сектор туризма и угоститељства је заинтересован за заштиту. Обезбеђивањем статуса заштићеног природног добра омогућен је први корак ка одрживости туризма, а то је комплексна валоризација подручја (предеоне карактеристике, природни ресурси, флора и фауна и сл.), што треба да води ка знатно квалитетнијој и садржајнијој туристичкој понуди спортско - рекреативног, излетничког и еко - сеоског туризма.

Заинтересована страна за заштиту је и Сектор пољопривреде, шумарства и ловства. ЈП „Србија шуме”, преко свог шумског газдинстава управља шумама које су један од главних носилаца њихове заштите и развоја. Поред „Србијашума” ловством се на овом подручју баве и ловачка удружења. Да би се остварио континуитет присутне подршке привредника за заштиту овог подручја неопходно је да буду упознати са мерама и режимима заштите како не би дошло до сукоба интереса изазваним несхватањем модела управљања природним добром.

Значајан удео у заштити природног добра имају и посетиоци заштићеног подручја. Имајући у виду да посетиоци простор вреднују као место очуване природе, њихова подршка програмима управљања простором као заштићеним добром може се придобити кроз информативне и образовне кампање, које би пратили адекватни материјали који су им лако доступни, о потреби очувања аутентичности заштићеног подручја.

У припреми предлога за заштиту пошло се од више пута доказане чињенице да су и најбоља стручна решења тешко остварива без подршке локалне заједнице, посебно локалних власти и становништва које је за подручје суштински заинтересовано.

Локална заједница, кроз пружање радне снаге, промоције и сл. даје подршку за заштиту природног добра.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Жељена промена се остварује у складу са документима јавних политика наведеним у оквиру одговора на питање 2. у Прилогу 2.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Промена се не може остварити у оквиру важећих прописа, односно Закона о заштити природе.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (*status quo*).

Одустајањем од интервенције не би се променила укупна површина заштићених подручја на територији Републике Србије.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Према класификацији Светске Уније за заштиту природе (IUCN) природно добро се сврстава у Категорију V – Заштићени копнени/морски предео (Protected landscape/seascape): заштићено подручје где је интеракција њуди и природе временом произвела подручје посебних одлика са значајном еколошком, биолошком, културном и естетском вредношћу и где је очување интегритета те интеракције од кључног значаја за заштиту и одржавање подручја, као и са њим повезаних природних и осталих вредности.

Подручје обухваћено границама Специјалног резервата природе „Мојстирско-Драшке планине” налази се у обухвату следећих међународних подручја:

- Emerald мреже „Проклетије”
- Део Међународно значајног подручја за биљке (IPA - Important Plant Area) „Проклетије”
- Одабрано подручје за дневне лептире (PBA - Prime Butterfly Area) „Метохијске Проклетије”
- Међународно значајно подручје за птице (IBA - Important Bird Area) „Мокра гора”
- Потенцијално Подручје од значаја за Заједницу (proposed Site of Community Importance, pSCI) „Мојстирско-Драшке планине” еколошке мреже Натура 2000
- Потенцијално Подручје посебне заштите (proposed Special Protection Area, pSPA) „Мојстир” еколошке мреже Натура 2000..

Према Правилнику о критеријумима вредновања и поступку категоризације заштићених подручја („Службени гласник РС”, број 97/15) Специјалног резервата природе „Мојстирско-Драшке планине” сврстава се у заштићена подручја I категорије – међународног, националног, односно изузетног значаја.

Ова уредба представља акт којим су принципи заштите природе из Закона о заштити природе примењени у конкретном заштићеном подручју.

У складу са тим, овом уредбом прописано је да се на Специјалног резервата природе „Мојстирско-Драшке планине”, примењују прописи о заштити природе.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Предлогом уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Мојстирско Драшке планине” општи и посебни циљеви су усклађени с важећим стратегијама и просторним планом из поглавља „Кључна питања за анализу постојећег стања” питање 1.

Жељену промену је неопходно постићи како би се остварило повећање укупне површине под заштитом до 12% територије Републике Србије.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Сагласно Закону о заштити природе на основу утврђених темељних природних вредности и значаја са аспекта очувања предеоног лика и укупног културног наслеђа, као и на научној и стручној основи изнетој у Студији, стекли су се услови за заштиту овог природног добра.

Циљ заштите Специјалног резервата природе „Мојстирско Драшке планине” је очување очување јединственог комплекса станишта; висок диверзитет флоре и фауне са бројним заштићеним, ретким и угроженим врстама; специфични геоморфолошки, геолошки, хидрогеолошки, хидролошки и климатски феномени, карактеристична физиономија пејзажа, као и добро очуван традиционални, изворни и аутохтони начин живота.

Ендемичне врсте представљају посебну карактеристику Мојстирско-Драшких планина и од великог су значаја за сагледавање историјског развоја биљног света ове области. Међу Балканским ендемитима утврђено је присуство 51 биљног таксона

Свакако једну од највећих вредности овога подручја чине и шуме смрче, јеле и букве које су једне од најраспрострањенија шумских заједница на подручју Мојстирско- Драшких планина.

На основу досадашњих истраживања евидентирано је 124 врста птица, што представља 36,08% укупног диверзитета птица у Србији. Овакав диверзитет птица је присутан и поред чињенице да на овом подручју нема већих водених станишта која по правилу прати велика разноврсност птица, нарочито птица водених станишта (патке, гуске, чапље, гњурци, шљукарице). Највећи део евидентираних врста птица имају статус гнездарица (109) или могућих/вероватних гнездарица (7), што чини укупно 116 врста, а мањи број врста нису гнездарице подручја и виђају се редовно током целе године или само током сеобе, зимовања и лутања (8 врста).

Међу представницима фауне водоземаца и гмизаваца Мојстирско –Драшких планина среће се велики број врста које насељавају изузетно мала подручја. Од укупног броја врста ове групе који за подручје целе Србије износи око 45, на простору Мојстирско – Драшких планина забележено је присуство око 20 врста. Још једна карактеристика везана за ове две групе је и то да се неке врсте могу наћи само на јако малом простору и нигде више у Србији. Такав случај је са једном врстом змије (планински шарган, *Viperaursinii*). Ова врста је некада имала много веће распрострањење али сада се може срести само на обронцима Шар планине и Мојстирско – Драшких планина. Од других битних врста са аспекта заштите за

високопланински регион карактеристична врста је шарка (*Vipera berus*), а у нижим деловима среће се поскок (*Vipera ammodytes*).

На подручју Мокре горе је до сада регистровано присуство најмање 41 врсте сисара. Овом броју треба придодати и врсте које припадају реду слепих мишева (*Chiroptera*), фаунистичке групе која је у Србији још увек недовољно истражена, па се за сада може говорити о 12 врста чије је присуство утврђено на предметном подручју.

У односу на укупан број од 24 забележене врсте риба у Ибру и притокама узводно од акумулације Газиводе до границе са Црном Гором, евидентирано је 12 врста. У самој акумулацији је присутно 16 врста, од чега су само 4 врсте присутне и у водотоцима (уклија, поточна мрена, клен и Кеслерова кркуша).

Предметном променом се: успоставља ефикасна заштита и управљање заштићеним подручјем, унапређују мере (конзервација, санација – ревитализација и рекултивација) и режими заштите и мониторинга стања заштићеног подручја, уводи принцип адаптивног управљања у планове управљања заштићеним подручјем, унапређују и осавремењују планови управљања заштићених подручјем, заснива информациони систем заштићеног подручја и његово повезивање са националном инфраструктуром геопросторних података.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

Република Србија према усвојеним стратешким документима (Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године) у заштити природних и културних добара има за циљ: очување и проширење заштићених природних целина као и обезбеђење одрживог коришћења елемената природе и природе у целини, повећање површина под заштићеним природним добрима и унапређење и заштита природног и културног наслеђа као развојног ресурса.

Жељена промена се остварује у складу са документима јавних политика наведеним у оквиру одговора на питање 1.

Промена се остварује у оквиру важећих прописа, односно у складу са Законом о заштити природе којим је прописано да се проглашење споменика природе спроводи доношењем уредбе.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

На основу повећања укупне површине под заштитом до 9% територије Републике Србије који је био планиран у периоду до 2023. године, у складу са Програмом заштите природе Републике Србије за период од 2021. до 2023. године („Службени гласник РС”, број 53/21), односно Акционим планом за спровођење Програма заштите природе.

Остваривање општих односно посебних циљева је могуће на примеру очувања станишта, екосистема и врста, очување делова нетакнуте природе за научна истраживања, праћење стања и образовање, као и пружање прилике будућим генерацијама да искусе и бораве у областима које нису деградиране људским активностима итд.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „status quo” опција?

Узимајући у обзир значај локалитета, за остваривање циља разматране су опције да локалитет буде заштићен на покрајинском/регионалном или републичком нивоу и на основу досадашњег искуства превагнуло је мишљење да треба да буде заштићено на нивоу републике, а опција „status quo” није прихватљива јер је у супротности са општим и посебним циљевима.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Материја којом се уређује област заштите природе се не може устројити без постојања законског акта којим се уређују правила у заштити и очувању заштићених подручја, тако да не постоје друге могућности за решавање уочених проблема.

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Члановима 107. и 108. Закона о заштити природе за постизање посебног циља прописане су подстицајне мере.

Друге опције нису разматране јер су за постизање жељених промена прописане јасне процедуре Законом о заштити природе и пратећим подзаконским актима.

4) Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Не, јер већ постоје националне институције које прате реализацију посебних циљева (Агенција за заштиту животне средине и др.).

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Промену није могуће постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера.

6) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Да могу.

Циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора су укључене у процес спровођења Закона, и то правна лица која могу бити именована за обављање послова заштите природе као управљачи заштићених подручја.

Обавеза за управљаче заштићених подручја да формирају Савет корисника заштићеног подручја. У циљу обезбеђивања интереса локалног становништва и корисника заштићеног подручја управљач оснива Савет корисника заштићеног подручја (у даљем тексту: Савет корисника). Савет корисника чине представници локалних самоуправа, организација и удружења чија се активност одвија на подручју заштићеног подручја и њега чине: по један члан из сваке општине заштићеног подручја, који се поименично делегира из сваке општине; један члан представник ловства кога именује ловачка комора Србије, из чланства регионалног одбора коморе коме територијално припада заштићено подручје; један члан из риболовачких

организација кога именује надлежна риболовачка организација; један члан представник пољопривредника са заштићеног подручја; један члан представник туристичких организација са заштићеног подручја; један члан представник локалних невладиних организација са заштићеног подручја. Прописано је да се у рад Савета корисника могу укључивати и други чланови носиоци права коришћења и експерти, са саветодавним гласом. Савет корисника доноси пословник о свом раду, као и препоруке о локално значајним стварима у оквиру законом прописаних мера које се тичу заштићеног подручја и упућује их управљачу заштићеног подручја. Надаље, прописано је да ради информисања становништва општина на чијој се територији налази заштићено подручје и усаглашавања њихових интереса са интересима заштићеног подручја, управљач заштићеног подручја сазива Савет корисника најмање једном годишње, као и да је корисник заштићеног подручја дужан да поштује мере које налаже управљач, а све у циљу извршавања законом поверених послова.

7) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Да, за спровођење идентификованих опција не захтева се ангажовање додатних ресурса, како кадровских, тако ни техничких.

8) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Изабрана опција наведена је у одговорима овог прилога.

ПРИЛОГ 5:

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности подручја Специјалног резервата природе „Мојстирско - Драшке планине” спроводи се према плану управљања који доноси управљач на период од десет година, са садржином и на начин прописан законом којим се уређује заштита природе. За спровођење ове уредбе нису потребна средства из Буџета Републике Србије у 2023. години.

До доношења Плана управљања, управљач ће вршити послове на основу годишњег програма управљања који је дужан да донесе и достави на сагласност Министарству заштите животне средине у року од 60 дана од дана ступања на снагу ове уредбе. Годишњи програм управљања садржи нарочито: сажет приказ природних и других вредности заштићеног подручја, циљева заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање; детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социо-економског развоја; приказ задатака на обележавању заштићеног подручја, заснивању информационог система и противпожарној заштити; приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава.

На основу програма управљања заштићеног подручја за текућу годину на који је Министарство дало сагласност у складу са законом, субвенције се додељују управљачу. Додела субвенција врши по захтеву за доделу средстава субвенција за заштићена

природна добра од националног интереса које управљачи подносе на основу обавештења Министарства.

Изабрана опција неће имати веће утицаје на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

У складу са члановима 69. Закона о заштити природе средства за заштиту и развој заштићеног подручја обезбеђују се из: буџета Републике Србије, накнаде за коришћење заштићеног подручја, прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем (коришћење уређених и погодних терена, коришћење имена и знака, услуге управљача и улазак у заштићено подручје), средстава обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе, затим донација, поклона и помоћи и других извора у складу са Законом.

Средства потребна за спровођење ове уредбе у 2024. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2024. годину („Службени гласник РС“, бр. 92/23), у износу од 5.000.000,00 динара на Разделу 25 - Министарства заштите животне средине, Глава 25.0 – Министарство заштите животне средине, Програм 0405 – Заштита природе и климатске промене, Функција 560 – Заштита животне средине неklasификована на другом месту, Програмска активност 0002 – Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама.

Средства за 2025. и 2026. годину биће обезбеђена у оквиру лимита на разделу Министарства надлежног за послове заштите животне средине.

Из буџета Републике Србије, а преко позиције Министарства заштите животне средине биће обезбеђена средства за суфинансирање програма управљања, а управљач заштићеног подручја има могућност да додатна средства обезбеди и из сопствене делатности, буџета локалне самоуправе, као и путем донација, поклона и помоћи и других извора у складу са Законом.

3) Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?

Неће утицати на међународне финансијске обавезе.

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

Неће проузроковати нове трошкове, па самим тим није потребно процењивати трошкове.

5) Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?

Да, могуће је финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава.

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Изабрана опција неће проузроковати расходе других институција.

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Изабрана опција ће Јавном предузећу „Србијашуме”, као управљачу Специјалног резервата природе „Мојстирско - Драшке планине” проузроковати трошкове везане за управљање овим заштићеним подручјем. Управљач је дужан да на прописан начин обележи Специјалног резервата природе „Мојстирско - Драшке планине” и његове спољне границе најкасније у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове уредбе, као и да заснује дигиталну базу података, односно географски информациони систем о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање Парком природе „Мојстирско - Драшке планине” у року од две године од дана ступања на снагу ове уредбе.

Активности на обележавању Специјалног резервата природе „Мојстирско - Драшке планине” и његових спољних граница, као и заснивање дигиталне базе података, односно географског информационог система о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање Парком природе „Мојстирско - Драшке планине” суфинансирају се из буџета Републике Србије, док ће остале активности, као што је успостављање чуварске службе, бити обавеза управљача.

Плански, контролисаним коришћењем ресурса обезбеђује се њихова одрживост и здрава животна средина. Ресурси се могу користити у процесима привређивања и економског развоја подручја као сировински потенцијал за развој различитих облика привреде, у првом реду пољопривреде, шумарства и туризма.

Вода је засигурно основна природна вредност, али потенцијално и један од главних ресурса овог простора. Заштита природе, у овом случају не подразумева неслагање са могућим коришћењем воде као ресурса. Вода се сада, чини се нерационално и неадекватно користи, али с обзиром на то да је водоснабдевање једна од приоритетних делатности или једноставније – основна потреба савременог друштва, мора се наћи начин, да се уједно заштити овај простор и његове природне вредности, али у перспективи и осигура довољно воде за опште потребе. То је засигурно могуће постићи, пре свега разумним газдовањем, чиме се неће довести у питање квалитет природе овог простора, тачније постојање овог природног добра.

Просторним планом општине Тутин као и другим пројектима на поменутом простору и у широј околини предвиђена је изградња мини хидроелектрана.

С обзиром на то да се већи део простора природног добра налази ван свих привредних и већих саобраћајних токова, односно далеко од емисије штетних, загађујућих материја, може се констатовати да се квалитет ваздуха и земљишта задржао на задовољавајућем нивоу. То погодује развоју одређених привредних активности, које и саме могу бити значајан ресурс и у перспективи могу битно допринети оживљавању и развоју овог краја. Овде се пре свега мисли на пољопривреду и туризам. Ако се само спомену неки од новијих сегмената ових привредних грана, као што су органска пољопривреда или сеоски туризам, лако је закључити да подручје Мојстирско-Драшких планина поседује добар потенцијал за њихов развој. Неке од поменутих активности су већ покренуте, али је још увек потребно доста времена и улагања, да би се оне развиле и достигле одговарајући ниво.

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабрана опција не утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту.

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Изабрана опција не утиче на услове конкуренције.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Изабрана опција не утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Изабрана опција не утиче на друштвено богатство и његову расподелу.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодавца?

Нова решења неће суштински имати ефекте на квалитет и статус радне снаге.

ПРИЛОГ 7:

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Предложена решења неће проузроковати додатне трошкове грађанима, привреди, посебно малим и средњим привредним друштвима јер не уводи нове обавезе у односу на обавезе које су прописане важећим Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка и 71/21).

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Имајући у виду на је на простору предвиђеном за заштиту прописан режим заштите I, II и III степена, од којих I степен заузима 8,67% (100 % у државној својини), II степен заузима 70,17% од чега је 7.540,66 ha (99,28%) у државној својини и 53,62 ha (0,72%) у приватој својини а III степен 21,16%, површине заштићеног подручја, за које се везује активна и проактивна заштита којим нису прописане ригорозне забране не постоји могућност штетног утицаја на неку специфичну групу.

Највреднији делови Републике Србије се стављају под заштиту, између осталог и ради очувања природних активности које већ постоје на тим подручјима и које би се могле развијати и морале усмерити ка очувању основних вредности тог подручја, што и представља систем одрживог развоја, односно усклађеност економског и друштвеног развоја с једне стране и заштите природе друге стране.

Као најочуванији и најдрагоценији објекти природе и значајни центри биолошке разноврсности, заштићена подручја на територији Републике Србије стављена су под

заштиту у складу са националним законодавством и међународним уговорима. Заштићена подручја у Републици Србији представљају подручја која по својим еколошким, биогеографским и другим карактеристикама представљају природне целине од изузетног значаја са екосистемима и пределима посебних вредности у погледу изворности, биолошке разноврсности, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидролошких и других појава и процеса, као и културно-историјских вредности и антропофеномена насталих у интеракцији човека и природе.

Национални паркови, резервати, споменици природе, предели изузетних одлика и паркови природе представљају очувани део природе посебних природних вредности и предела, због којих имају трајни еколошки, научни, културни, образовни и здравствено-рекреативни значај.

Заштићена подручја у Републици Србији представљају природне целине од изузетног значаја са екосистемима и пределима посебних вредности у погледу изворности, разноврсности вегетације, флоре и фауне, репрезентативних геоморфолошких, геолошких, хидролошких и других појава и процеса, културно-историјске вредности и антропофеномена насталих у интеракцији човека и природе и као такви налазе се под заштитом државе. Стављају се у функцију спровођења укупне заштите и развоја природних ресурса и свих осталих вредности, специфичности и феномена, Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка и 71/21) и актима о проглашењу заштићених подручја, као добра од општег интереса.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Мере изабране опције би позитивно утицале на лица са посебним потребама, развојем екотуризма, уређењем стаза и едукативних програма, посебно у руралним срединама а у складу са њиховим потребама и одрживим развојем.

Питања за која је процењено да нису релевантна за проблематику уредбе, изостављена су из Извештаја о спроведеној анализи ефеката за документ јавне политике.

ПРИЛОГ 8:

Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

На подручју Специјалног резервата природе „Мојстирско - Драшке планине” установљавају се режими заштите I, II и III степена. У складу са чланом 35. Закона о заштити природе: у III степену спроводи се проактивна заштита, где се могу вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој сла и унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и

традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора; у II степену – активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса; у I степену – строга заштита, спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са изворним или мало измењеним екосистемима изузетног научног и практичног значаја, којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очување станишта и животних заједница у условима дивљине.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

Изабрана опција позитивно утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну, јер се обезбеђује очување станишта, екосистема и врста, очување изворне генетичке разноврсности, одржавање природних еколошких процеса, очување структурних одлика пејзажа, очување делова нетакнуте природе за научна истраживања, праћење стања и образовање, пружање прилике будућим генерацијама да искусе доживљај и ужитак у областима које нису деградиране људским активностима у дужем временском периоду, очување суштинских природних одлика и квалитета средине за дужи временски период, омогућавање јавног приступа ради задовољења духовних и физичких потреба посетилаца на начин којим се неће пореметити природне одлике подручја, пружање могућности локалном становништву да очува традиционални начин живота у складу са потенцијалима подручја, спречавање делатности које могу да наруше заштићено подручје, усклађивање потреба локалних заједница са вредностима подручја, очување склади природе, традиционалних и културних вредности, наставак традиционалног коришћења ресурса, градње, друштвених и културних манифестација, поспешивање начина живота и делатности које су у складу са природом и створеним вредностима.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција позитивно утиче на здравље људи.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Изабрана опција не представља ризик по животну средину и здравље људи али се уводи нова дефиниција којом се дефинише начело предострожности, када постоји претња настанка значајне или неповратне штете за заштићено природно добро, значајног негативног утицаја на циљеве очувања или целовитости еколошке мреже, недостатак научних података неће бити узет као разлог за недоношење одлуке, одлагање или непредузимање мере за спречавање угрожавања и деградације природе.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција не утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Изабраном опцијом не уводе се организационе, управљачке или институционалне промене.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције није било потребе извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора, који у складу са чланом 101. Закона о заштити природе обављају управне послове заштите природе као и Завода за заштиту природе, који у складу са чл. 102. и 103. Закона о заштити природе обавља стручне послове заштите природе и природних добара која се налазе на територији Републике Србије.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Да, изабрана опција је у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Не, изабрана опција не утиче на владавину права и безбедност.

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Да, изабраном опцијом у изменама и допунама Закона о заштити природе прописано је да се, уколико је за подручје донет акт о заштити, а на интернет страници је постављено обавештење о извршеној ревизији подручја са коригованим режимима заштите, примењују мере прописане ревизијом подручја приказане у студији заштите из члана 42. став 1. Закона, чиме се отклањају одређене недоумице у досадашњој пракси у погледу примене мера у случајевима када се ради о ревизији заштите, а до доношења новог акта о заштити подручја.

Такође, прописано је да Министарство у току јавног увида на својој интернет страници објављује стручну основу из члана 42. став 2. Закона.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Јачање система управљања, сарадња са управљачима и контрола њиховог рада реализована је кроз пружање стручне помоћи запослених у ресорном министарству при изради управљачких докумената, одржавање консултативних састанака и сарадњу на

терену. Континуирано се одржавају састанци са управљачима и корисницима заштићених подручја.

ПРИЛОГ 10:

Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

Јавни увид о Нацрту уредбе о проглашењу и Студији заштите Специјалног резервата природе „Мојстирско – Драшке планине”, одржан је у трајању од 20 дана, од 18. августа 2023. године до 6. септембра 2023. године.

Нацрт уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „МОЈСТИРСКО - ДРАШКЕ ПЛАНИНЕ” и студија заштите са картографском документацијом, које је на основу овлашћења сходно чл. 102. и 103. Закона о заштити природе, израдио Завод за заштиту природе Србије, Београд, били су изложени на јавном увид сваког радног дана од 10 00 до 13 00 часова у просторијама Министарства заштите животне средине, на Порталу Е -управе, на сајту Министарства заштите животне средине и на сајту Завода за заштиту природе Србије.

Јавним огласом објављеним 17. августа 2023. године на сајту Министарства заштите животне средине, еУправи и у листу „Ало” оглашена је јавна расправа о Нацрту уредбе и Студији заштите Специјалног резервата природе „Мојстирско – Драшке планине”.

Јавна расправа одржана је у уторак 12. септембра 2023. године са почетком у 10.00 часова у сали Омладинског културног центра, Трг Шемсудина Кучевића, у Тутину.

Јавној расправи присуствовали су:

- представници Министарства заштите животне средине;
- представници Завода за заштиту природе Србије;
- представници општине Тутин;
- представници ЈП „Србијашуме”;
- мештани села Мојстир;
- представници ПСД „Белег”;
- друга заинтересована физичка лица.

Примедбе на документа о заштити у току трајања јавног увида и јавне расправе званично су доставили ЈП „Србијашуме”, Београд и Општина Тутин.

Након истека продуженог рока за достављање примедби констатовано је да ни једна примедба није достављена на адресу Министарства.

Министарство заштите животне средине и Завод за заштиту природе Србије размотрили су дате примедбе и дали усаглашене одговоре. Министарство заштите животне средине је размотрило све примедбе које су дате на нацрт акта о проглашењу у току трајања јавног увида (примедбе су достављене електронски путем мејла и званично поштом) и током одржаних јавних расправа. Подробно је разматрана свака примедба и сугестија која је била дата у циљу доношења акта у најбољем интересу свих, а првенствено у интересу заштите природе и вредности предметног подручја. Примедбе и сугестије које су значајне са становишта заштите и унапређења заштите подручја предложеног за заштиту прихваћене су и уграђене у предлог акта.

Извештај о спроведеном јавном увиду, јавној расправи и јавној презентацији нацрта уредбе о проглашењу и Студије заштите Специјалног резервата природе

„Мојстирско - Драшке планине” објављен је на сајту Министарства заштите животне средине.

У складу са чланом 39а Пословника Владе, прикупљена су мишљења: Министарства финансија, Министарства привреде, Министарства туризма и омладине, Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарства рударства и енергетике, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Министарства одбране, Министарства унутрашњих послова, Министарства за европске интеграције, Министарства науке, технолошког развоја и иновација, Министарства информисања и телекомуникација, Министарства културе, Министарства просвете, Канцеларије за информационе технологије и електронску управу, Републичког секретаријата за законодавство као и Републичког секретаријата за јавне политике, ради усвајања на Влади.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

За спровођење ове уредбе нису потребна средства из Буџета Републике Србије у 2023. години.

У 2024. и 2025. години финансијска средства биће планирана у оквиру лимита на разделу министарства надлежног за послове заштите животне средине који ће бити опредељени од стране Министарства финансија у складу са билансним могућностима.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

За спровођење изабране опције не постоји још неки ризик.